

Адыгеим и Лышхъэ

семинар-зэлуклэм хэлажъэ

Урысыем ишъолъырхэм япашэхэр ыкӀи УФ-м и Президент и Администрацие илӀыкӀохэр зыхэлъжэхэрэ семинар-зэлуклэр зэрэклорэр шъугу къэтэгъэклъжы. Урысые Федерацием и Президентэу Владимир Путин унашъоу ышыгъэм тетэу а Иофхъабзэр мэкъуогъум и 13-м къыщегъэжъагъэу и 15-м нэс макӀо. Къэралыгъом ипашэ зэлуклэм хэлажъэхэрэм шӀуфэс къарихыгъ ыкӀи шъолъырхэм ялӀыкӀохэм апашхъэ ит Иофыгъохэр къыгъэнэфагъэх.

УФ-м и Президент и Администрацие ипашэ иапэрэ гуадзэу Вячеслав Володиыр, Урысыем и Сбербанк игъэорышӀапӀэ и Тхьаматэу Герман Греф, Калифорнийскэ университетым бизнесымкӀэ и ЕджапӀэ стратегиемкӀэ ыкӀи гъэорышӀэнымкӀэ и Гупчэ идиректорэу Дэвид

Тис, АНО-у «Стратегиехэм я Агентств» зыфиӀорэм идиректорэу Владимир Яблонскэр, джащ фэдэу компаниеу «Стратегия и развитие лидерства» зыфиӀорэм иӀэшхъэтетэу Блэр Шепард къекӀолагъэхэм апашхъэ къыщыгушыӀагъэх.

Я XXI-рэ лӀэшӀэгъум менедж-

ментым нахь шӀогъэ ин къегъэ-тыгъэным, шъолъырхэм, къалэ-хэм ыкӀи компаниехэм пэщэ-ныгъэ зэрадызрахъаштым, джащ фэдэу Урысыем исоциальнэ лъэ-ныкъо моделикӀэхэр къыщыхэ-хыгъэнхэм япхыгъэ Иофыгъохэм атегушыӀэщтых мы семинарым хэлажъэхэрэр. Хэгъэгум ишъо-лъырхэм яӀэшхъэтетхэу мы зэ-луклэм къекӀолагъэхэр Урысыем ыкӀи ИӀкӀыб къэралхэм къары-кӀыгъэ специалистхэм ялекцие-хэу инвестициехэмкӀэ Иофхэм азыгъет нахьышӀу шӀыгъэным яп-хыгъэхэм ядӀуштых.

Адыгэ Республикэм
и Лышхъэ ипресс-
кӀулыкӀу

Урысые Федерацием и Президент и Указ

Урысые Федерацием икъэралыгъо наградэхэр
афэгъэшъошэгъэнхэм ехыӀлагъ

ГъомылӀэхъэшӀ индустрием ылъэныкъокӀэ гъэжъагъэу иӀэхэм ыкӀи илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фыриӀэу Иоф зеришӀэрэм апае щытхъуцӀэу «Урысые Федерацием гъо-мылӀэхъэшӀ индустриемкӀэ изаслуженнэ ИофышӀ» зы-фиӀорэр **Болэкъо Мыхъамэт Адам ыкъом** — Адыгэ РеспубликэмкӀэ Джэджэ районым ит зӀухыгъэ акционер обществэу «Дондуковский элеватор» зыфиӀорэм игенераль-нэ директор фэгъэшъошэгъэнэу.

Урысые Федерацием и Президентэу Владимир ПУТИН
Москва, Кремль
мэкъуогъум и 1, 2013-рэ илъэс
N 522

Мэкъуогъум и 16-р — медицинэм иИофышӀэ и Маф

Адыгэ Республикэм медицинэмкӀэ иИофышӀэхэу лъытэ-ныгъэ зыфэтшӀыхэрэр!

Шъуиснэхъат епхыгъэ мэфӀкӀым — медицинэм иИофышӀэ и Мафэ фӀиӀ гуфӀэныгъэ хэлъэу тышӀуфӀэгъушӀо!

Шъо гукӀэгъурэ лъытэныгъэрэ зы-пылъ Иофым — цӀыфхэм япсауныгъэрэ яцӀыӀэныгъэрэ якъэухъумэн ишъуэрэф-лажсэрэм пае тхъаишъуегъэпсэу шъо-тӀо. Иоф мыпсынӀкӀэр зерифӀишъуашӀэм тетэу гъэцӀкӀэгъэным фӀэхъазырхэу гукӀэгъу, иӀнӀэсэныгъэ ин зыхэлхэр, сымаджсэу къауалӀэрэ пӀнчӀ зерищы-кӀагъэм тетэу зыналэ тезыгъэтын

зылъӀкӀыхэрэр къытхъамытхэу тапӀкӀэ тищыӀэныгъэ къырыкӀоштыр къызы-шӀогъэишӀыгуай.

ШъуиӀнӀэсэныгъэ ренэу зэрэхъажъ-гъахъорэм, снэхъатэу къыхъишъуыгъэм ишъуэрэфӀишъыпкӀэм яшӀуагъэкӀэ джы-дӀдэм сабыӀ пчъагъэу республикэм къы-щыхъурэм хъхъо, мы лъэныкъомкӀэ нэ-мыкӀ зэхъокӀыныгъэшӀухэри щыӀэх.

Псауныгъэм икӀэухъумэн уахътэм диштэу зэхъэцӀэгъэным тегъэпсыхъэгъэ программэр илъэсыбэ хъугъэу Адыгеим зэрэцагъэцакӀэрэри хэгъэунэфыкӀыгъэн фае: медицинэм епхыгъэ учреждение-хэм мылӀкъумкӀи, техникэмкӀи азытет

нахьышӀу мэхъу зныт, сымаджсэхэм яӀэзэхэмкӀэ ыкӀи узхэм ягъэунэфынкӀэ технологиякӀэхэр чанэу къызыфагъэфе-дэх, медицинэм иИофышӀэхэм яӀнӀэ-сэныгъэ ренэу зыкӀырагъӀэты, ИофшӀэ-кӀэ амалэу щыӀэхэр нахьышӀу мэхъух.

ШъыпкӀэр пӀон хъумэ, псауныгъэм икӀэухъумэнкӀэ джыри зышӀомыхыгъэ ишъуэрӀытхэмрэ проектхэмрэ бэу щыӀэх.

ШӀэныгъэ куу зэрэишъуиӀэм, гуыцӀэу ытыгъэм врачыр зэрэфӀишъыпкӀэм, ишъуиӀэныгъэу зищыкӀагъэхэм ренэу ишъуалыӀэсыным ишъуэрэфӀэхъазырым яшӀуагъэкӀэ гухэлъэу тиӀэхэр щыӀэ-ныгъэм къызэрэщыдӀдӀхъуштыхэм, Ады-

геим щыпсэхурэм медицинэ ИӀны-гъоу агъотырэр нахьышӀу зэрэхъу-щтым тищыхъэ телъ.

Псауныгъэм икӀэухъумэн фӀэгъэзэгъэ ИофышӀэхэу лъытэныгъэ зыфэтшӀы-хэрэр, насынышхо ишъуиӀэнэу, ишъуи-гъаиӀэ кӀыхъэ хъунэу, ишъукӀуачӀэ къыкӀимычынэу, шӀоу щыӀэр зӀкӀэ къыжсудӀхъунэу, ишъузӀазэхэрэр къыишъуфӀэрээнхэу тышӀуфӀэлӀо!

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу
ТХЪАКӀУЩЫНЭ Аслъан
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо
Совет — Хасэм и Тхъаматэу
Владимир НАРОЖНЫЙ

Ныбджэгъу лъаплӀэхэр!

Зы тхъамафӀкӀэ кӀэтхэгъу уахътэр тыухышт. Ау непэрэ мафэм ехъулӀэу тигъэзет къызытхыкӀыгъэр мӀкӀэ дӀд. Тыкъышъоджэ, тигъэзетеджэхэр, ныбджэгъугъэу джырэ нэс здытиӀагъэр тэшъумыгъэуко, ар ыпӀкӀэ лъытэжъугъэгъэкӀуат. АдыгабзӀкӀэ къыдӀкӀэу къытфӀэнэгъэ гъэзет закъор пӀдзы тэшъумыгъэшӀы, тыкӀэжъугъатхэх.

Редакциер

Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэ и Указ

Адыгэ Республикэм икъэралыгъо тынхэр афэгъэшъошэгъэным ехылылагъ

Адыгэ Республикэм ыпашхъхъэ гъэхъэгъэ ин дэдэхэр зэрэщыригъэхэм ыкIи илъэсыбэ хъугъэу Иоф зэрэшIэрэм афэшI медалэу «Адыгейм и Шытхъуэхъ» зыфиIорэр **Ацумыжъ Нурыет Чэмалэ ыпхъум** — Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ республикэ клиникэ симэджэщым» ихирургическэ отделение иврач-хирург фэгъэшъошэгъэнэу.

Псауныгъэм икъэухъумэгъэнымкIэ гъэхъагъэхэр зэрIэгъэхэм ыкIи илъэсыбэ хъугъэу Иоф зэрэшIэрэм афэшI шытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм инароуднэ врач» зыфиIорэр **Кушъу Асе Ахъмэд ыпхъум** — Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Теуцожъ гупчэ район симэджэщым» иврач шхъхъалэ игуадзэ фэгъэшъошэгъэнэу;

шытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ

изаслуженнэ ИофышI» зыфиIорэр афэгъэшъошэгъэнэу;

Андрейчук Иринэ Владимир ыпхъум — Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ республикэ клиникэ симэджэщым» иприемнэ отделение имедсестра,

Воротынцев Григорий Михаил ыкIом — Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ республикэ клиникэ симэджэщым» ирентгенологическэ отделение ипашцэ,

Гышъ Щамсэт Айдэмыр ыпхъум — Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ республикэ клиникэ симэджэщым» иотделение ипашцэ,

Любченко Еленэ Юрий ыпхъум — Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ икъэралыгъо бюд-

жет учреждениеу «МыекIопэ къэлэ клиникэ симэджэщым» иврач шхъхъалэ игуадзэ,

Мирзоева Галинэ Николай ыпхъум — Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ икъэралыгъо бюджет учреждениеу «МыекIопэ кIэлэцIыкIу къэлэ поликлиникэу N 2-м» имедсестра шхъхъалэ,

НартэкIо Наталье Александр ыпхъум — Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Къалэу МыекIуапэ медицинэ IэпыIэгъу псын-кIэмкIэ истанцие» медицинэ IэпыIэгъу псын-кIэмкIэ иврач,

Теуцожъ Мэлайчэт Мурат ыпхъум — Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ икъэралыгъо бюджет учреждениеу «К. М. Батмэным ыцIэкIэ шыт гупчэ къэлэ симэджэщэу Адыгэкъалэ дэтым» иврач шхъхъалэ игуадзэ,

Хъагъэудж Марыет Сэфэрбий ыпхъум — Адыгэ Республикэм шIокI зимылэ медицинэ страхованиемкIэ и ЧыпIэ фонд идиректор,

Хъодэ Къэлэхъан Нухъэ ыпхъум — Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ икъэралыгъо бюджет учреждениеу «К. М. Батмэным ыцIэкIэ шыт гупчэ къэлэ симэджэщэу Адыгэкъалэ дэтым» иучастковэ врач-педиатр,

Шатохин Виктор Михаил ыкIом — Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ республикэ клиникэ симэджэщым» иотделение ипашцэ.

Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэу ТХЪАКIУЩЫНЭ Аслъан

къ. МыекIуапэ, мэкъуогъум и 10, 2013-рэ илъэс N 73

Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэ и Указ

С. А. Калмановичрэ А. И. Черныхрэ шытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм наукэмкIэ изаслуженнэ ИофышIэшху» зыфиIорэр афэгъэшъошэгъэным ехылылагъ

НаукэмкIэ гъэхъагъэхэр зэрIэгъэхэм ыкIи илъэсыбэ хъугъэу Иоф зэрэшIэрэм афэшI шытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм наукэмкIэ изаслуженнэ ИофышIэшху» зыфиIорэр афэгъэшъошэгъэнэу;

Калманович Светланэ Александр ыпхъум — техническэ шIэныгъэхэмкIэ докторым, апшгъэр профессиональнэ гъэсэныгъэ языгъэгъотырэ федеральнэ къэралыгъо бюджет учреждениеу «Кубанскэ къэралыгъо технологическэ университетым» ипрофессор, научнэ, инновационнэ ИофшIэнымкIэ ипроректор,

Черных Анатолий Иосиф ыкIом — педагогикэ шIэныгъэхэмкIэ докторым, апшгъэр профессиональнэ гъэсэныгъэ языгъэгъотырэ федеральнэ къэралыгъо бюджет учреждениеу «Кубанскэ къэралыгъо технологическэ университетым» ипрофессор, егъэджэн ИофымкIэ ипроректор.

Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэу ТХЪАКIУЩЫНЭ Аслъан

къ. МыекIуапэ, мэкъуогъум и 10, 2013-рэ илъэс N 74

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Адыгэ Республикэм исхэм япсауныгъэ икъэухъумэн ялахъышхо зэрэхашIыхъэрэм, илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фыраIэу Иоф зэрэшIэрэм ыкIи медицинэ ИофышIэм и Мафэ зэрэхагъэунэфыкIырым япхыгъэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Шытхъу тхылъ афэгъэшъошагъ:

— **Дудина Любовь Николай ыпхъум**, Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Красногвардейскэ гупчэ район симэджэщым» иприемнэ отделение имедсестра;

— **Къэлэкъуткъо Казбек Батмызэ ыкIом**, Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ республикэ клиникэ симэджэщым» иврач шхъхъалэ;

— **Къушхъхъэ Нурыет Хъасанбий ыпхъум**, Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ республикэ кIэлэцIыкIу клиникэ симэджэщым» имедсестра шхъхъалэ;

— **Лые Тэмарэ Муссэ ыпхъум**, Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ республикэ клиникэ инфекционнэ симэджэ-

щым» иотделение ипашцэ, иврач-инфекционист;

— **Понзшъу Сэламэт Хъатыгъу ыпхъум**, Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Теуцожъ гупчэ район симэджэщым» IэпыIэгъу псын-кIэмкIэ ифельдшер;

— **Хъагъур Сайдэт Хысэ ыпхъум**, Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Теуцожъ гупчэ район симэджэщым» ифизиотерапевтическэ кабинет имедсестра;

— **Черненко Андрей Александр ыкIом**, Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ икъэралыгъо бюджет учреждениеу «МыекIопэ районымкIэ гупчэ район симэджэщым» иврач травматолог-ортопед;

— **Чэтэо Фатимэ Аскэр ыпхъум**, Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Красногвардейскэ гупчэ район симэджэщым» иполик-линикэ имедсестра;

— **Якименко Евгений Алексей ыпхъум**, Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ икъэралыгъо бюджет учреждениеу «МыекIопэ районымкIэ гупчэ район симэджэщым» иврач-лаборант.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фыриIэу Иоф зэришIэрэм, ипшгъэрылхэр еIолэнчъэу зэригъэцакIэхэрэм, уголовнэ-гъэцэкIэн системэм ихъэныгъэ илахъышхо зэрэхашIыхъэрэм афэшI Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Шытхъу тхылъ афэгъэшъошагъ **ХъокIо Мурат Байзэт ыкIом**, Урысыем и ФСИН ублэлIэ сэнэхъат гъэсэныгъэмкIэ ифедеральнэ учреждениеу «Профессиональнэ училищэу N 200» зыфиIорэм имастер шхъхъалэ.

Адыгэ Республикэм пенсионнэ системэм хъэныгъэ шишIыным илахъ зэрэхашIыхъагъэм, гуетыныгъэ фыриIэу Иоф зэришIэрэм апае ыкIи социальнэ ИофышIэм и Мафэ ехъулIэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Шытхъу тхылъ афэгъэшъошагъ **Любченко Найле Рушан ыпхъум**, Урысые Федерацием ПенсиехэмкIэ ифонд и Къутамэу Адыгэ Республикэм шыIэм иотдел ипашцэ игуадзэ.

ТыпфэгущIо!

Тэкъэшэ Хъаджэбирам ыпхъоу Рабихъат псауныгъэ дахэ иIэу, илъфыгъэхэм яцыIэкIэ-псэукIэ шыгу-шIукIэу илъэс 60 зэрэхъугъэмкIэ тыпфэгущIо!

Рабихъат, уибэрэчэтыгъэрэ уигукъэбзэгъэрэ яфэбагъэ илъэсыбэрэ джыри къытлътIэсэу укытхэтынэу тыпфэлъаIо.

Шынджые еджапIэм ия 10-рэ «А» класс къыбдзыхыгъэхэр.

Жъэгъэузым пэуцужыгъэнымкIэ Адыгэ республикэ диспансерым хъбзэшIу зэрэфэхъугъэу, цыфхэм япсауныгъэ изытет уплэкIугъэным, узыр нахъ пасэу къыхэгъэщыгъэным фэшI флюорографием икабинетэу ишыкIэгъэ оборудованиемкIэ зэтэгъэпсыхъагъэр график гъэнафэгъэм тетэу къэкIокIызэ, фатехэм рентген афэшIы. Диспансерым илаборант-рентгенологэу Тхьаркъохъо Юныс къызэриIорэмкIэ, «къэкIокIырэ кабинетым» мазэм къыкIокI нэбгырэ мини 3-м аш фэдэ медицинэ фэIо-фашIэр афэгъэцакIэ. Ежэ Юныс 1985-рэ илъэсым къысхэгъэжыагъ мы къулыкIуэм Иоф зыишIэрэр.

Сурэтым итхэр: Тхьаркъохъо Юнысрэ регистраторэу Галина Татарцевамрэ.

Тезыхыгъэр Iэшъынэ Аслъан.

Гектарым — центнер 54-рэ

Джаш фэдиц центнер пчъагъэ зы хъэ гектарым къыщырахыжы Теуцожъ районым ит хъызмэтшIапIэу «Синдика-Агро» зыфиIорэм. Мыщ мыгъэ пстэумкIи хъэ гектар 297-у къыщагъэкIыгъэм шыщэу тыгъуасэ ехъулIэу гектари 150-м ехъу Iуахыжыгъ, гектар телытэу центнер 54,3-рэ къырахыжыгъ. ХъызмэтшIапIэм комбайнэу «Лаверда» зыфиIорэм фэди 5-кIэ хъэр шыIуахыжы. Мафэ къэс ахэм гектари 120-м ехъу аугъоижы.

Районым шыщ хъызмэтшIапIэ инэу «Киево-Жураки» зыфиIорэм хъэ гектар 578-у къы-

щагъэкIыгъэм шыщэу гектар 500-м фэдиц тыгъуасэ ехъулIэу шыIуахыжыгъ. Ащ гектар телытэу центнер 40 къырахыжыгъ. Комбайни 7-мкIэ хъэр Iуахыжы, а ИофшIэныр бэрэ пэмылэу аухынышъ, коцым фежэщытх.

ПстэумкIи Теуцожъ районым мы илъэсым шыIуахыжынын фаер хъэ гектар 875-рэ. Ащ шыщэу Iуахыжыгъэр гектар 600-м фэдиц хъазыр. Районым шыIуахыжыгъэ хъэ гектар пэпчэ гурытымкIэ центнер 43-м ехъу къырахыжыгъ.

НЭХЭЕ Рэмзэан.

Адыгэ Республикэм иочыл палатэрэ очыл сообществэм икIулыкIухэм ашылажъэхэрэмрэ гухэкIышхо ащыхъоу фэтхъаусыхэх очылхэм япалатэ и Совет хэтэу Ахъмэт Эдуард ятэу Рэщыдэ идунай зэрихъожыгъэм фэшI.

Мы мэфэ къынкIэм тыуигъусэу тыбдзшыгъо.

Къэралыгъо телерадиокомпаниеу «Адыгея» зыфиIорэм шылажъэхэрэр лъэшэу гухэкI ащыхъоу Новичихин Михаил Николай ыкIом фэтхъаусыхэх ятэ идунай зэрихъожыгъэм фэшI.

ЦыфышІум ишІушІагъэ

кІодырэп

Цыфхэр цыфхэр яакъыл кызыкІорэм кышыублагъэу шІушІэныр ягъогъоу, пшэрыл шыхъалэ ар зыфашыжыгъэм фэдэу. НэмыкІ шылакІ зэрэщыІэм, пшхъэ ифедэ пстэумэ апэ пшыр зэрэпІэкІыштым ахэм афэдэхэр егупшысэхэрэп. Ау нэмыкІэу зекІонхэ альэкІырэп, агу кыфидэрэп, арэуштэу Тхъэм кыгъэхъугъэх.

Мыхъамэт
иІофшІэпІэ чыпІ.

Диспансерым ишагу
иззетегъэпсыхъан.

Джаш фэдэ цыфыгъэу кыаІо-тэжы онкологие кыулыкъур Адыгеим цызэхэщэгъным икІэ-щэкІуагъэу, ишІэныгы, ыкІуачІи, ишІэныгы зэрэпсау а Іофым фэзыгъэлэжыгъэ Іэшхъэмэфэ Мыхъамэт — илээс зекІэлты-кІохэм онкологие диспансерым иврач шхъэІагъэр. Мыхъамэт Іоф дзышІагъэхэм, ныбджэгъоу, шыогъоу иІагъэхэм, иІахыІхэм ар агу кызырэнэжыгъэр Врач шыпкъэу, цыф гукІэгъоу, хымэ лыузыр куоу зэхэзышІэу, хэти ІэпыІэгъу фэхъуным сыдигъуи фэхъазыгъэу ары. Мыхъамэт фэдэ цыфхэр ары медицинэ кыулыкъур ыпэ лызыгъэкІуатэрэр, ащ икыныгъохэр зэпызычхэрэр, цыфхэм лыгъэныгъэ зыфашы-хэрэр. Ары медицинэ иІофшІэ и Мафэ ехъуІэу мы Врачым игугъу тшы зыкІытшІоигъор. Непэ медицинэм шылэжъэрэ ІофшІабэхэм ар я КІэлэгъаджэу, ящысэтэхыпІэу шытыгъ.

ЖыоныгъуакІэм и 12-м илээс 25-рэ хъугъэ Мыхъамэт игъонэ-мысэу дунаим зехыжыгъэр. Ар 1972-рэ илээсым кышцегъэжыгъэу 1988-рэ илээсым нэс, иду-най ехъожыфэ, Адыгэ республикэ клиническэ онкологическэ диспансерым иврач шхъэІагъ.

Мыхъамэт 1935-рэ илээсым Къэбэртэе-Бэлъкъарым кышы-хъугъ. Гурыт еджапІэр ащ кы-зыщехым ыуж Кубанскэ медин-ститутым чІэхъагъ, сэнэхъатэу кыыхыгъэмкІэ ІофшІэныр (джыри еджээ) 1959-рэ илээ-сым Краснодар шыригъэжыгъэ Калинин ыцІэ зыхъырэ заво-дым издравпункт ифелдшерэу. Апшъэрэ гъэсэныгъэ зыІэ кІалэр дзэм кыулыкъу щихъынэу зашэм, кыалэу Витебскэ дэтыгъэ частым имедпункт ипІэагъ. Къулыкъум

кызыкІыжыым ыуж, 1961-рэ илээсым, Шэуджэн район сымэ-джэщым хирургэу ІофшІэныр шыригъэжыгъэ.

Исэныхъат шІу ыІыгъоу, шІэ-ныгъэ дэгъу иІэу лэжъэрэ кІалэм хэкум ипащэхэм анаІэ тырадзэгъ ыкІи илээс 29-рэ нахъ ымыныб-жъэу МыекІопэ районым иврач шхъэІагъэу, ащ дакІоу районым ихирургэуи агъэнэфагъ. Джашы-гъум нахъ лэшэу кыІэзгъуагъ Мыхъамэт сэнаушыгъэу, Іэпэ-Іэсэныгъэу хэлтыр, зэхэщэкІо дэгъоу, цыфхэм ыгу афакІоу зэрэщытыр. Нэбгырэ пэпчэ икыин зэхышІэу, врачым ипшъэрыл сыдигъуи ыгъэцкІэным зэрэфэ-хъазырым кыкІэкІуагъ цыфхэм шхъэкІэфэныгъэу ащ кыфа-шыштыгъэр.

Мыхъамэт ІэпэІэсэныгъэу иІэр, ушыгъынэу, пшъэрылэу фашыгъэр зэригъэцкІэщтым уицыхъэ тельнынэу зэрэщытыр кыдалыгы, 1972-рэ илээсым икІэрыкІэу кызыІуахыжыштыгъэ онкодиспансерым иврач шхъэІагъу ар агъэнэфагъ. Джаш кышцегъэжыгъэу диспансерым иззетегъэпсыхъан Мыхъамэт чэщы мафи ыуж итыгъ, зышхъамысы-жъэу, пшъыгъэр зыфэдэр ымы-шІэу зэхэщэкІо ІэпэІасэр илээс пчыагъэхэм лэжыагъэ. Мыхъамэт ишІуагъэкІэ диспансерым иІэ хъугъэх радиологиэмкІэ, гемато-логиемкІэ отделениехэр, цитоло-гическэ лабораториер, хэкумкІэ апэрэу эндоскопиемкІэ кабине-тыр. Адэбз узыр зыІэ хъугъэхэр операцие шІыгъэнхэмкІэ амалы-кІэхэр алэ кырагъахъэу аублагъ. Мы узыр нахъ пасэу кыххэгъэ-щыгъэ хъумэ еІэзгъэныри зэрэ-нахъ ІэшІэхым кыпкырыкІыгъэ, районхэм арыт ІэзпІэ учрежде-ниехэм онкологхэм якабинетхэр

кыащызІуахыгъэнхэм Мыхъамэт икІэщэкІуагъ, ахэм ащылэжъэрэ врачхэм ІофшІахэ адишІэщыгъ.

Хэкү комитетым псауныгъэр кыэухъумэгъэнымкІэ иотдел иштат хэмыт онколог шхъэІагъу Іоф ышІэзэ, онкологие кыулы-кыум хэхъоныгъэ егъэшІыгъэным Мыхъамэт лэшэу ыуж итыгъ, макІэп кыдэхъугъэри. Ащ ишы-хъат Урысые Федерацием икыы-блэ ит мыщ фэдэ ІэзпІэ учрежде-ниехэм Адыгэ хэкү онкологиче-скэ диспансерым анахъ дэгъоу кызырэхъагъэщыштыгъэр. Мы-хъамэт ригъэджэгъэ врачхэм он-кологиемкІэ специалист дэгъубэ кыахэкІыгъ. Ахэм я КІэлэгъаджэ шІукІэ агу илэ ыкІи иІышц. Ар кыушыхъаты диспансерым непэ шылажъэхэрэр, мы кыулы-кыум иветеранхэр зыкІэтхъыжы-гъэхэ тхыгъэу Бэрэтэрэ Сэфэр — диспансерым иврач шхъэІагъэ ра-тыгъэр. Ащ ахэр кышыкІэІуах мыщ фэдизу исэныхъат фэшпып-кыгъэ Врачым диспансерэу зэ-тыригъэпсыхъагъэм мыжъобгъу кышыфызІуахыгъэным фэшІ Адыгэ Республикэм и Правитель-ствэ Сэфэр зыфигъэзэну. «Непэ Іэшхъэмэфэ Мыхъамэт игугъу тшы зыхъукІэ, ти КІэлэгъаджэу, Врач шыпкъэу ар зэрэщытыгъэр тшыгъушпшэрэп, диспансерым иколлектив ащ фипІугъ цыфхэм гукІэгъу афыряІэным, лыгъэны-гъэ афашыным. Ащ ишІэныгъэ цыфхэм афигъэлэжыагъ, тыгъхэм ар кыарынагъ ІофшІэкІошхоу. Ар сыдигъуи тищысэтэхыпІагъ».

Іэшхъэмэфэ Мыхъамэт иІоф-шІагъэ пашэхэм осэшІу кыфа-шыштыгъ. Ащ кыфагъэшІо-шэгъагъэх медаль ыкІи шытхъу тхыІэ зэфэшхъафыбэ. Ау анахъ тын лыапІэу ащ ыІыгъэщыгъэр цыфхэм фыштыгъІэу кыфы-ряІэр арыгъэ. Арэуштэу Мыхъа-мэт ар зышІэщыгъэхэм агухэм непи арылэ.

**Мыхъамэт
фэгъэхыгъэ
гукъэкІыжыхэм
ащыщхэр**

**КЪЫКЪ Роз, ышыпхъоу
Мыхъамэт ыІытэщыгъ,
иныбджэгъу ишхъэгъу-
сагъ:**

«Тэ, иныбджэгъухэм, Воло-декІэ теджэщыгъ. ЦыфышІу дэ-дагъ, сэ «сшыпхъу» ыІозэ кы-сэджэщыгъ. ГушыІэрыешты-

гъэп, цыф Іушэу, чэфылэу шы-тыгъ. Чэфынчъэу е пэгъагъ кыз-хыгъафэу зыкІи слэгъугъэп, цыф кызырэкІуагъ, игукІэгъу хэти фышхъасыштыгъэп.

ТыныбжыкІагъэти, мэфэкІ мафэхэм, тиунэгъо мэфэкІхэм яхъуІэу тызэлукІэщыгъ. Воло-де оред кыІоныр, анекдотхэр кыІотэнхэр икІэсагъ, ау кыэ-шбон ыІыгъэкІыштыгъэп. Ащ емы-лытыгъэу, купым ипчэгъу иты-щыгъ, исэмэркъэу шыкІэ, ищхыпэ дахэ зэкІэ зыфисцэ-щыгъ. Илээс 25-рэ хъугъэ шІу тІыгъуштыгъэ ныбджэгъур кызытхэмытыжыкы, тэри илээс 75 — 80-м тынэсыгъ, макІэуи тыкъэнагъ. Ау тызызІукІэкІэ, шІукІэ Володе тыгу кымыкІы-жъэу, игугъу тымышІэу кыххэ-кІырэп.

Володе таджэ бэрэ кыаІо-щыгъ, зыпари имысми, ІункІы-бээр зыдэщытыр ышІэщыгъэти, ышхыщтыр ежэ-ежыгъэу ыгъэ-стырыжыгы, чІыунэм икІэсэгъэ помидор шІолур кычІихыты, шхэщыгъ.

Цыф кызырэкІо дэдагъ...».

**ІЫШЭ Анатолий, иныб-
джэгъугъ, зэдеджагъэх:**

«Илээс 45-рэ тызэгъусагъ, ты-зэныбджэгъугъ, зы класс тызэ-дисыгъ, зы институт тыщызэде-джагъ, врач тыхъугъ. Тызэрэмы-лэгъоу, тызэдэмыгушыІэу зы мафи блэмкІыштыгъэу пІоми хъушц. ТиунагъохэмкІэ тызэгъу-сэуи зыдгъэпсэфынэу тызэ-дакІоштыгъ».

Сэ симызакъоу, сиунагъо ис-хэри непэ Володе щэкІэх, а цыф Іушыр, гукІэгъушІыр, цыфы-гъэшхо зыххыгъэр, цыф нэфэу щытыгъэр сыдигъуи тыгъхэм

арылэ, тшыгъушпшэрэп. Мыхъа-мэт янэ-ятэхэр шІу дэдэ ыІыгъу-щыгъэх. Ащ зы ІыІэсыкІэ бли-гъэкІыгъэп янэ-ятэхэм ямыгъу-сэу, тыдэ шыІэми, ащ ехъуІэу кыаххъахыныр ихэбзагъ. Во-лоде ятэ санаториеру Кисловодскэ дэтхэм ащыщ шыІэзэ, инсулыт хъугъагъ. Ар зычІагъэгъолхъэ-гъэгъэ сымэдджэщым Володе псынклэу кысыгъ ыкІи ятэ зы-фаер зэкІэ фишІэу чэщы мафи кІэрысыгъ. ЫшнахыкІэ Муратэ (ари врач) Мыхъамэтэу ятэ ыуж зэритыгъэхэр сишхъэгъусэу ар зыІыгъугъэм кызырІон ышІэ-щыгъэп. КІалэхэм ятэ дунаим зехыжыым, ныр иІыфыгъэхэм яІыІугъагъ ар зыщагъэІыІыгъ-гъэм ежэ чыпІэ кышыфагъэнэ-нэу. Мыхъамэтэу ны-тыхэр шІу дэдэ зыІыгъуштыгъэхэм кызы-шІуигъэшІын ыІыгъэкІыгъэп яни имыІэжыныр, ар ежэ ыпэ хъу-ныр ыкІи ыгу кыдэкІыным фэ-дэу кыІогагъ: «Мам, сид пае сзымырэу орын фая?». Арэу-штэуи хъугъэ, ятэ ар гуалтхъа-жыгъэ.

Володе ныбджэгъу шып-кыагъ, уигушІуагъо игушІуагъо-щыгъ, уикъин икыныштыгъ. Кышыгъугъы шІошІыхэрэм зэкІэми ар анэсыштыгъ, игукІэ-гъу, ыгу ифэбагъэ пстэуи афи-кыштыгъ. Иныбджэгъу кІалэу пщынэн фаеу хъугъэм икІэлэцІы-кІуитІоу ным кыІыгъэхъагъэхэм илээс кыэс путевкэхэр афисцэфы-хэзэ лагерым ыгъаІоштыгъэх. Джаш фэдагъ ар сыдигъуи.

ЗэхэщэкІо ІэпэІасэу, Врач шыпкъэу синыбджэгъу зэрэ-щытыгъэм имызакъоу, усэхэм ят-хыни кыдэхъуштыгъ, ау ащ пы-лыгъэп ишыпкъэу. Мэкъэ дахэ иІагъ, «Адыгэхэм ащ фэдэ хабзэ яІ» зыфилорэ оредыр икІэсагъ. Ар кыІо зыхъукІэ, ащ хэлэ гушы-Іэхэм адыригъаштэзэ «сабыир ыгъэхъыештыгъ», «хъакІэхэм апэгъокІыштыгъ», «чыгъ ыгъэ-Іысыштыгъ». Зы чыгъэп синыб-джэгъу ыгъэІысыгъэр, диспан-сер шагоу чыгъ шхъуантІэхэм ахэтыр ащ ишыхъат.

Рэзэныгъэ гушыІэхэр непэ аІыызгъэІэсыхэ сшІоигъу дис-пансерым иврач шхъэІагъу Бэрэ-тэрэ Сэфэр, зэкІэ ащ шылажъэ-хэрэм Мыхъамэт ишІэжэ зэра-гъэІапІэрэм фэшІ. Тхъашъуе-гъэпсэу».

Ары, шІушІагъэр кІодырэп, лэуж дахэ ащ шыІэныгъэм шы-пхырещы, ар егъэдахэ, нахъ нэ-фынэ ешІы.

**НэкІубгъор
зыгъэхъазырыгъэр
ЖАКІЭМЫКЪО Аминэ.**

Медсестрахэм язэнэкъокъу
(1978-рэ илээс).

ЗелъашІэрэ врачэу БжэшІо Адамрэ
(сэмэгъумкІэ ятІонэрэу шІыгъ) Мыхъа-
мэтэ (ащ кыгот) ягъусэх Адамэ
ыкыохэу Муратэ Батырбийрэ.

2012-рэ илъэсым ыкIи тызыхэтым иапэрэ квартал республикэм социальнэ ыкIи экономикэ хэхьоныгъэу ышIыгъэхэр АР-м иминистрэхэм я Кабинет зэхэсыгъоу блэкIыгъэ тхьамафэм илагъэм щызэфэхьысыгъыгъэх. Экономикэ хэхьоныгъэхэмкIэ ыкIи сатыумкIэ министрэу Лыхэсэ Махьмудэ ащ игъэкIотыгъэ докладэу кыщишыгъэм анахь шхьалэу кыщыхигъэщыгъэхэм нэужым къафэдгъээзжыгъ.

— Республикэм иэкономикэ хэхьоныгъэ зэришIырэм кызырэхьымылагъэр пстэумэ апэу кыкIэзгъэтхьымэ сIлоигъу, — кылыуагъ ащ гушыгъэу

хьоныгъэхэр тшIынкэ тлэкIыгъ. Промышленнэ производствэр пштэмэ, 2012-рэ илъэсымкIэ тызышыгъыгъыгъэр проценти 106-кIэ гъэцкIагъэ хьугъэ ыкIи Къыблэ шьолгырым исубъектхэмкIэ ящэнэрэ чыпIэр тыубытыгъэ. Мы илъэсым иапэрэ квартал кыдэтлытагъэр проценти 103-у гъэцкIагъэ хьугъэ, яплIэнэрэ чыпIэм мы уахьтэм тит. Сомэ миллиард 32-м ехьу аосэ продукция республикэм ипредприятыхэм блэкIыгъэ илъэсым кыдагъэкIи IуагъэкIыгъ. Мы

федагъэх ыкIи мымакIэу фэдэу къахьырым хагъэхьуагъ ООО-у «Мамрыкъом», ООО-у «ЮПК ДЗС «Ханский» зыфиIорэм, ООО-у «Викториум», ООО-у Фирмэу «Комплекс Агро» зыфиIорэм, ЗАО-у «Картонтарэм», ОАО-у «Мыекьопэ редукторышI заводым». Республикэм ирайонхэмрэ къалэхэмрэ пштэхэмэ, нахьыбэу продукции кызыщыдагъэкIырэр Мыекьуапэ (процент 48,4-рэ), Джэджэ ыкIи Тэхьутэмыкьое районхэр (процентхэр 22,2-рэ ыкIи 17,5-рэ) арых. Красногвардейскэ районым IофшIэныр щезыгъэжэгъэ предприятиехэу ООО-у «Диас» зыфиIорэм, щэм хэшIыкIыгъэ гьомылапхэхэр къэзышырэ заводым, ООО-у «Красногвардейскэ КНМ-р», ООО-у «Ленсахар-Юг» зыфиIорэм, гьучIым хэшIыкIыгъэ пчэхэр къэзышыхэрэ хьызмэтшIапIэм мымакIэу фэдэ районми республикэми кыфахьы хьугъэ. Кошхьэблэ районым Iоф шызышIэрэ хьызмэтшIапIэхэу ОАО-у «Адыгея-

ЗАО-у «Радуга» зыфиIорэр Мыекьопэ районим щэлажэ. Лъэхъаным диштэрэ оборудование дэгъоу ыгъэфедэхэрэм яшIуагъэкIэ ипродукции Урысыем ичыпIабэхэм ащIуагъэкIы хьугъэ.

ООО-у «Мамрыкъу» зыфиIорэ предприятиер республикэм иэкономикэ анахьыбэу хэхьоныгъэ езыгъэшIыхэрэм ащыц.

тызыфэхьум. — Къэралыгъом зэрэщытэу иэкономикэ ыкIи Къыблэ шьолгырым исубъектхэм зэфэхьысыжэу ашIыгъэхэм ауж тыкынэрэп. Отраслэ пэпчэ хэхьоныгъэхэр ышIыхэзэ лъэкIуатэ, ащ елытыгъэу предприятиехэм кыдагъэкIырэ ыкIи IуагъэкIырэ продукцием ипчъагъи, идэгъугъи, IофшIэпIэ чыпIэу къатырэми, лэжыпIкIэми ахэхьо.

илъэсым иуахьтэу зигугъу тшIырэмкIэ кыдагъэкIыгъэр сомэ миллиарди 8,8-рэ ауас. Ар макIэу пIон плэкIыштэп, аужыри хагъэхьонэу амал яI. Мы отраслэмкIэ анахьыбэу зызыушъомбгъугъэу ыкIи фэдэ къэзыхьыгъэхэм ащыцэу кыхэзгъэщымэ сIлоигъу ООО-у «Южгазэнерджи» зыфиIорэр. Ащ республикэм Iоф зыщишIэрэр бэшIагъэу пIон плэкIыштэп, ау отраслэу зы-

Бизнес цыкIум ыкIи гурытым яобъектхэм блэкIыгъэ илъэсым сомэ миллиард 39-м ехьу аосэ продукция IуагъэкIыгъ.

БлэкIыгъэ илъэсым гектари 194-мэ чыг ныбжьыкIэхэр ащагъэтIысыгъэх.

Республикэм иэкономикэ нахьыбэу мылькы кы-хэзылхьэрэ отраслэхэм хэхьоныгъэхэр зашIы-хэм, республикэм иунэе мылькыу бюджет зэ-хэлхэм къахьорэр 2011-рэ илъэсым егъэпша-гъэмэ, процент 18-кIэ нахьыбэ хьугъэ, ар сомэ миллиарди 7,7-рэ.

— Отраслэ пэпчэ хэ-ушхьафыкIыгъэу укы-тегушыгъэмэ...

— АР-м и Лышхьэу Тхьа-кIушынэ Аслъан, Правитель-ствэм яунашхьохэм такыпкы-рыкIызэ, отраслэ пэпчкIэ хэ-

щылажэрэм хэхьоныгъэу ригъэшIыхэрэр къэлэгъуагъэх. Джащ фэдэу продукциеу кыдагъэкIырэм ипчъагъэ ыкIи идэгъугъэ кыалэтынэм фэшI технологиякIэу лъэхъаным кыздихьыгъэхэр кызфагъэ-

неруд» зыфиIорэм, ЗАО-у «Кошхьэблэ КНМ-м» якъэгъэ-лэгъонхэми уагъэгъушIо.

— Мэкъумэщ отраслэр пштэмэ, аужырэ илъэс-хэм чыгулэжыным зы-зэриушъомбгъурэр на-фэ, ау ащ имызакъоу, джыри мары садхэм языкьегъэлэтыжын рес-публикэр ыуж ихьагъ.

— Республикэм иагропро-мышленнэ комплекс блэкIыгъэ илъэсым сомэ миллиард 13 аосэ продукция кышхьыжыгъ. Мы илъэсым иапэрэ квартал пштэмэ, къахьыжыгъэр сомэ миллиардым ехьу ауас. Къыблэ Федеральнэ шьолгырым я 2-рэ чыпIэр рес-публикэм щыубытыгъ. 2011-рэ илъэсым ауж тыкызырэнэ-гъагъэр кыдэплыгътэмэ, ар хэхьоныгъэ инэу зэрэщытыр къэ-

кIыгъэ илъэсым къо 12863-кIэ республикэм шахьурэр нахьы-бэ ашIыгъ. Джащ фэдэу аужы-рэ илъэс заулэм пхэхьшхьэ-

мышхьэхэм, хэтэрыкIхэм ялэжыны республикэм зы-щиушъомбгъоу ригъэжыагъ, фэбапIэхэм ягъэуцун ыуж итых. А зэптэури къэралыгъо Iэпылэгъур ары зышIушIагъэр. 2012-рэ илъэсым чыг ныб-жьыкIэхэр тырагъэтIысхьан-хэу гектари 115-рэ агъэнэфэ-гъагъэмэ, ар гектари 194-м нагъэсыгъ. Мы илъэсым иуахь-тэу зигугъу къэтшIырэм гектар 78-рэ агъэтIысыгъах, илъэсым ыкIэм нэс ар гектар 200-м нагъэсын гухэлъ яI. Красно-гвардейскэ районим маркIом икьэгъэкIын зыщеушъомбгъу. ПстэумкIи гектар 200 ащ фэдэ культурэхэм арагъэубытыгъ. Зы гъэм цумпэ тонн 2000-м нэсуу кырахы. Мыекьопэ рай-оним ит фэбэпIэ комбинатэу «Радуга» зыфиIорэр лъэхъа-ным диштэрэ оборудование дэгъукIэ зэрэзтэгъэпсыхьа-гъэм ишIуагъэкIэ, экологиче-скэу къабзэу продукция кьэ-тIупщы ыкIи дэгъоу ар IокIы. Джыри мары мы илъэсым ыкIэм нэс Урысыемрэ Испани-емрэ зэдыряе предприятиеу «Агроцентр Южный» зыфи-Iорэм Теуцожь районим фэба-пIэ щигъэпсын гухэлъ иI...

— НэмыкI инвесторхэ-ми республикэм зыща-ушъомбгъуба?

— Инвестиции анахьыбэу

ЗАО-у «Киево-Жураки» блэкIыгъэ илъэсым инвестициеу сомэ миллион 737-рэ республикэм кыхилхьагъ.

Щэм хэшIыкIыгъэ гьомылапхэхэр кыдэзыгъэкIырэ заводэу Красногвардейскэ районим зифошIэн щезыгъэжыагъэм ипродукции анахь кызкIэлэзIухэрэм ащыц хьугъэ.

ХЭХЪОНЫГЪЭ ЫШЫГЪ

кыхэзылхьагъэхэм ащыщ ООО-у «Юггазэнерджи» зыфиорэр. Ащ Кошхьэблэ районыр ары Иоф зыщишлэрэр, гъэстыныпхьэ шхьуантIэм икычIэшын дэлажъэ. Проектм итэцкIэн зыригъэжъагъэм (ар 2006-рэ илъэсыр ары) кыщыублагъэу пстэумкIи сомэ миллиарди 9,5-рэ кыхилхьэгъах. Джащ фэдэу оптовэ сатыум дэлэжъэрэ предприятиеу ООО-у «МЭТРО Кеш энд Керри» зыфиорэм блэкIыгъэ илъэсым сомэ миллион 693-м ехъу кыхилхьагъ, 2010-рэ илъэсэу проектр зежъагъэм кыщыублагъэу кыхилхьагъэр сомэ миллионным кхьэхъу. Хьаджыгъэм хэшIыкIыгъэ гъомылапхьэхэр, IэшIу-IушIухэр къэзышIырэ предприятиеу ООО-у «Новые технологии» зыфиорэри инвестор анахь инэу республикэм щылажъэхэрэм ащыщ. 2011-рэ илъэсым кыщыублагъэу сомэ мил-

ООО-у «Юггазэнерджи» зыфиорэр анахьыбэу республикэм инвестициехэр кыхэзылхьагъэхэм ащыщ.

— Бизнес цыкIум ыкIи гурытым ащылажъэхэрэми экономикэм федэмымакIэу кыфахьы, Iэпылэгъоу къэралыгъом аритырэми илъэс къэс хегъахьо.

— Мы отраслэм епхыгъэу

ателытагъэм лъэшэу ишIуагъэ къэкIуагъ. Ахэм блэкIыгъэ илъэсым изакъоу сомэ миллион

язытет?

— Мы лъэныкъомкIэ хэхьоныгъэхэм анахьэу Иофыгъоу

миллион 28-р къатIупщыгъэп. 2014-рэ илъэсым а щылажъэр кыхагъэхьожьыным пае псэолъэшIынымкIэ Министерствэм «Ростуризмэм» нахь чанэу Иоф дишIэн фæе. Мы илъэсымкIэ Иоф шхьаIэу тилэр станицэу ХьымышкIэй дэжкIэ инвестиционнэ площадкэу гектар 1112-м ехъурэм игъэхьа-зырын лъыдгъэкIотэныр ары.

— Отраслэ пэпчъ хэхьоныгъэ гъэнэфэгъэ ышыгъ, ащ бюджетми кыхыгъэхьон фæе...

— Республикэм иэкономикэ нахьыбэу мылкъу кыхэзылхьэрэ отраслэхэм хэхьоныгъэхэр зашIым, республикэм иунэе мылкъоу бюджет зэхэлхэм къахьорэр 2011-рэ илъэсым егъэпшагъэмэ, процент

Республикэм иагропромышленнэ комплекс блэкIыгъэ илъэсым сомэ миллиард 13 аосэ продукции кыщыхьыжъыгъ.

лионитIурэ мин 346-м ехъу кыхилхьагъ. ЗАО-у «КиевоЖураки» 2012-рэ илъэсым кыкIоцI сомэ миллион 737-рэ, ООО-у «Майкоп-

пстэумкIи объект мин 23-рэ республикэм ит, ахэм нэбгырэ мин 48-мэ Иоф ащашIэ. Бизнес цыкIум ыкIи гурытым яобъектхэм блэкIыгъэ илъэсым

Оптовэ сатыум дэлэжъэрэ гупчэу «МЭТРО-ри» инвестор анахь инэу кыхьагъ.

ЗАО-у «Картонтарэр» лъэхъаным кыздихьыгъэ технологиякIэхэр ыгъэфедэхэзэ, зипроизводства хэзыгъэхьорэ предприятиеу алытэ.

ИнвестСтрой» зыфиорэм сомэ миллион 495-рэ кыхалхьагъ. Джири мы уахьтэм инвестиционнэ проект 50-мэ Иоф адэтэшIэ, ар сомэ миллиард 70-рэ фэдиз.

сомэ миллиард 39-м ехъу аосэ продукции IуагъэкIыгъ. Бизнес цыкIум ыкIи гурытым зягъэушъомбгъугъэным фэгъэхьыгъэ программэу 2012 — 2014-рэ илъэхэм

56-рэ афэкIуагъ. Ащ щыщэу сомэ миллион 137-р федеральнэ бюджетым кыхэхыгъ, миллион 118-р бизнес цыкIум ыкIи гурытым хэхьоныгъэ ягъэшыгъэным фэгъэзэгъэ Агентствэм, бизнес-гупчэхэм афатIупщыгъ. 2012-рэ илъэсым пстэумкIи мы отраслэм щылэжъэрэ объект 1424-мэ IэпыIэгъу агъотыгъ, ахэм ащыщэу 662-мэ ахьщэкIэ республикэр аделагъ. Мы илъэсми ащ фэдэ IэпыIэгъур лъыкIотэщт. ПстэумкIи сомэ миллион 300-м ехъу пэIухьанэу программэм кыщыдэлъытагъ, ащ щыщэу сомэ миллион 60-р республикэ бюджетым щыгъэнэфэгъ.

— Аужырэ илъэхэм туризмэм изегъэушъомбгъун лъэныкъо шхьаIэу республикэм Иоф зыдишIэхэрэм ащыщ. Непэ сыда ащ иIофхэм

щылэхэр докладэу дгъэхьазырыгъэм нахь кыщыхэдгъэщыгъэх. Туризмэм зегъэушъомбгъугъэным пае пстэумэ апэу инженернэ инфраструктурэр гъэпсыгъэн фæе. Ащ пае федеральнэ программэу «Урысыем и Къыбл» зыфиорэм кыдыхэлъытагъэу сомэ миллион 306-рэ блэкIыгъэ илъэсым Гупчэм къытIупщынэу ыгъэ-

18-кIэ нахьыбэ хьугъэ, ар сомэ миллиарди 7,7-рэ. Джащ фэдэу ИофшIапIэ имыIэу республикэм исыр процентрэ ныкьорэм нэсэу кхьыхь (1,9-рэ зэрэхьуштыгъэр). Кризисым илъэхьан лэжъапкIэр кызытэуцогъагъэмэ, 2012-рэ илъэсым ар, гурытымкIэ лъытагъэу, сомэ 17602-м нэсыгъ. Хэхьоныгъэу щылэхэм къащытымыгъакIэу

Сомэ миллиард 32-м ехъу аосэ продукции республикэм ипретиятиехэм блэкIыгъэ илъэсым кыдагъэкIи IуагъэкIыгъ.

нэфэгъагъ, ау, гухэкIми, ар гъэцэкIагъэ хьугъэп. Объектхэр зыщагъэпсыщт чIыпIэхэм якыхьыхьнрэ проектм епхыгъэ тхылхьэм ягъэхьазырын-рэкIэ республикэ ыкIи муниципальнэ хэбзэ органхэм нахь зэпэлагъэу Иоф зэдашIэн фэягъэ. Ар зэрамыгъэцэкIагъэм кыхьхэкIыкIэ, турист комплексым иобъектхэм яшIын пэIухьащт федеральнэ ахьщэм щыщэу

цIыфхэм ящыIакIэ нахьышIу хьуным тызэрэдэлэжъэщтым икIэухым кыкIэзгъэтхьымэ сшIоигъу.

ДэгушIагъэр
ХЪУТ Нэфсэт.

ЗАО-у «МыекIопэ редукторышI заводыр» технологиякIэхэр зыгъэфедэрэ предприятиеу зыцIэ чыжъэу Iугъэхэм ащыщ.

«Адыгеим ижемчужинэ» гъэпсэфыпIэ анахь дахэу МыекIопэ районым итхэм ащыщ.

Комбайнээр губгьом зэल्чихъагъэх

Ежыгъ мыгъэрэ Ионыгъор. Къэсыгъ чыгулэжым Иофэу ышIагъэм фэхъушт кIэухыр зыфэдэр къызщылъэгъоштыр. Республикэм ирайонхэм янахыбэхэм къащагъэкIыгъэ хъэ хъасэхэм мэфэ заулэ хъугъэу комбайнэхэр къащекIокIых, лэжыгъакIэр зезыщэхэрэ автомашинэхэри гъогухэм атеолъагъох.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ мэкъу-мэщымкIэ и Министерствэрэ зэхашцгъэ купзу Юныгъоу ежыагъэр зэрэкlorэм ыкIэ мэфэ зауэлкIэ узэкIэлэбжэмрэ республикэм ирайонхэм ащышхэм къащехыгъэ ошгъум бжыхасэхэм зэрарзу арихыгъэм зыщызыгъэгъозыцтыр Джэдждэ, Шэуджэн, Красногвардейскэ районхэм яхъызмэтшIэпIэ зауэлэхэм бэмышIэу ащылагъ. Купым пашцэу илагъэх республикэм и Парламент мэкъу-мэщымкIэ икомитет ипашцэу Владимир Нарожнэмрэ мэкъу-мэщымкIэ иминистрэу Юрий Петровымрэ. Купым хэтыгъэх мэкъу-мэщымкIэ Министерствэм чыгулэжьынымкIэ испециалистхэр, къэкIыхэрэр къэухымэгъэнхэм фэгъэзэгъэ республикэ станцием иофмышIэхэр.

Купыр апэу зытылэсыгыр
Джэджэ районым шыщ хъыз-
мэтшлэл инэу чыгу жьоклунлэ
гектар мини 5-м ехэу кызэгэ-
гунэрэ «Дондуковскэ элевато-
ры» ары. Анх ихэу хъасу ком-
байнэхэм 10ф зышашлэрэм
дэжэ купым хэтхэм къашыпэ-
гьоклыгэхэ район администра-
цием ипашэу Виктор Пуклич,
хъызмэтшлэлэм ипашэу Бо-
лэкьо Мыхамэт.

Хьэсэшхом ичыпигу зэфэшхьафху зуж итху къащеклокых комбайнху «Джон-Дир» зыфилорэм фэдишр «Доным» фэдитгурэ. Купым хэтхэм хьасэм изытет зыщагэгьуазз, ар зэрэдэгур хагэунэфыкы. Хьэсапэм къэсы къуэуцугъ комбайнэм къыхыгъэ комбайнеру Сергей Деркачевым гушыгъу зыфэхухэкӀ къарелӀ лӀф зыргъэшлэрэ техникэр зэрэдэгъу дэдэр, зыхэтхэ хьасэр шӀоу къызэратэрэр, зы мэфӀ лӀфшӀэгум гектар 40-м къыщымыкӀэу икомбайнэкӀэ зэрӀуихыжырэр.

— Мыгъэ Iутхыжынэу бжыхъэс гектар мини 3,5-рэ тI, — къафелуатэ Болэкъо Мыхъамэт. — Аш щыщэу коцыр гектар мини 2,5-рэ, хъэмрэ рапсымрэ гектар 500 зырыз аубыты. Мэфищ хъугъэ комбайни-ффу тилэмкIэ хъэр зылутхыжы-рэр, мэфэ зылтукIэ тIухыщт. Гектар тельгытэу центнер 40-м къышщымыкIэу къытхынэу къитэдз. КIымафэр бжыхъасэхэм зэрэрахыгъэри, гъатхэм ина-хыбэ огыоу зэрэкIуагъэри къызыдэплътэхэкIэ, хъэр къызэрэтатэрэм уеззгынэу щыт. Тхъамафэ горэкIэ ти-

КОЦ ИУГЪОИЖЬНИ ТЫФЕЖЬЭЩТ.

Яхъызмэтшлплэ хэхьэрэ
элеваторыр лэжыгыаклэр кы
рашчэлэным зэрэфэхызыр
аригэлъэгунуу Болэкю Мы
ххамэт купым хэтхэр ешэх.
Элеваторым нэсыгэхэ нэмы-
лэу КамАЗ машинэ зпыгыш-
хоу хэклэ ушыаггэр шчэлъэм
кыгтехэ. Лэжыгыэу рашчалэ-

хэм центнер 50-м кышчымы-
к1эу кытхынэу. Коц гектар
700-у тиэм иухыжыны мэфэ
зулэк1э едгъжэшт, тэгугъэ
ащи гектар телгытэу центнер
60-м лык1ахыэу кытынэу.

Мыш екыхэшъ, Шәуджән районым щыщ хъызмәтшәпәлә пәрытәу ООО-у «Зарям» купыр макло. Ащ къащылоклә

**Республикэм хьэм илухыжьын юныгъом и 13-м ехьулэу зыщы-
нагъэсыгъэр**

Пстэумкли хьэу йахыжьын фаер гектар мин 14-м тlэкly кьехьу. Ащ щыцэу тыгъасэ ехьулэу йахыжьыгъэр гектар 5300-рэ. Гектар телъытэу республикэмклэ хьэм джырэклэ кьытыгъэр центнер 39-м тlэкly ехьу.

Районхэм хьэ гектар пчъагъэу ащылуахыжыгъэр ыкIи центнер пчъагъэу зы гектарым къащырахыгъэр: Теуцожьыр — 557-рэ, 43,3-рэ, Красногвардейскэр — 1050-рэ, 42-рэ, Шэуджэныр — 1022-рэ, 41,5-рэ, Джаджэр — 1829-рэ, 37,3-рэ, Кошхьаблэр — 682-рэ — 35-рэ.

рэр зэклэ ыштэным элеваторыр
зэрэтегыэпсыхагыэр нафэ кьа-
фэхьу.

Шүүджэн районым ийгунапкэ зынэсыхкIэ районым мэ-
кыу-мэшымыкIэ ийгэлорышланIэ
ипашэу кьапэгьокIыгъэ Чэсэ-
бый Анзор купым хэтхэр ешчэ
зэлыашIэрэ фермерэу Отэ-
шыкыо Аслъан зипэшэ хьыз-
мэтшIапIэу «Былымахъом».
Ащ шалокIэх Шүүджэн район
администрацием ипашэу Мэрэ-
тыкыо Аслъанрэ Отэшыкыо
Аслъанрэ. Makloх хэ хьасэу
гектар 60 хьоу Iуахыжыбэрэм.

Хяасэм теплүэ шлагыо ий, ау узекүалтэклэ нафэ кыпфэху ошъум зэрар зэрихыгэ чып-пэхэр зэрэхэтхэр. Фермерым кызэрипорэмклэ, хяасэм икэл-лэныкыоу гектари 10 фэдиз хуэрэм ошъур рыкыуагь, зэрар шүкдае рихыгь.

— Хьэу тиагьэр гектар 70-м тэккү ехьуштыг, мэфиткү лофшлэгьүклэ ащ илүхыжын комбайнишымккэ тыухышт, мары аужырэ гектархэр тэ-угьоижых. Бэккэ ташыгугьы-штыг тыхэ хьасэхэм, ошым изэрар кьытэккыг, арэу шыт-ми, кьитэдзэ гектар тельгтэу

хъызмэтшIапIэм ипашэу Къэгъээжъ Мурат. Хьэр зышыIуахыжьырэ хъасэм дэжъ зэдэгущыIэгъур щырагъажьэ.

— Мы тивжкэлтырыт хасэу тикомбайнэхэу «Джон-Дир» зыфилорэм фэдитүмрэ «Поле-сием» фэдэу зырэ зыхэтхэр гектар 60 мэху, пчыхэз нэс ар кьаухыцг, гектар тельгытэу цент-нер 43-м кьышымыкIэу кьеты, — еlо Кьэгъээзжэ Мурат. — ПстэумкIа хьэу тилагъэр ге-тари 160-рэ, ац илухыкьын нэгэ зэрэхэтэу мэфилиl IошлэгъукIэ

тэухы. Коц гектар минэу тиІэм
иІухыжыни мэфэ зытІукІэ
едгъэжъэшт.

Чэзыур нэсы Красногвардейскэ районым. Купыр макло ащ ит хызмэтшлэплэ цэрылоу «Колхозэу Лениным». Ащ къащыпэгьокых район администрацием ипашэу Тхьылъэнэ Вячеславрэ хызмэтшлэплэ пэрытым ипашэу КыкI Долэтбыйрэ. Маклох хьэр зыщылуахыжьырэ чыплэм.

— Мыгъэ Iутхыжьынэу
тиIэр бжыхъэсэ гектар 1200-рэ,

ащ шыщэу кощр гектар 850-
рэ, хэ гектар 350-у кэздгэ-
кыгэм илухыжын тэухы. Ащ
гектар телытэу центнер 50-м
кышчымыкIу кыты, — хэ-
сапэм шытхэу кыафелуатэ
КыкI Долэтбий.

Мыш реншыхшэ, хьызмэт-шапIэу «Еленовское» зыфи-лорэм ихьэ хьасэу мычыжьэу шылгым купым хэтхэр ешэх районым ипашэ. Мэз шьолтыр-хэмкIэ кьэгьэкIыхьэгьэ хьэ хьас-сэу гектари 100-м кьехьурэм рещалIэх. ЕкIолIэфэхэ теллгэ дахэ зIлэу кьэлъэгьонштыгьэ хьас-сэм зыхахьэхэм, ошгум зэрар инэу рихыгьэр алэгьугь. Щы-мыш зыхэмыт хьасэм фышгь-хьэ псау пытыжьэу зI хэлплэгь-гьожьынэу шытыжьжэп, лэжьыг-гьацэр зэрьлэ шгьхьэхэу ошгум пIутыгьэхэр чIыгум тизых.

— Джащ фэдэу тирайонкIэ бжыхъасэхэм ащыщ чIыпIэ заулхэм ошIум зэрар арихыгъ,
— еIо Тхьыльэнэ Вячеслав. —
Джы пшъэрылъэу тIгIэр райо-
ным къышагъэкIыгъэ хъэ гек-
тар мин 1815-рэ коц гектар мин
12,5-м ехъумрэ игъом ыкIи чIэ-
нагъэ афэмыхъоу Iутхыжьын-
хэр ары.

Мафэм альэгугъэхэм зэф-
хьысыжь кІэкІ къафешІы ми-
нистрэу Юрий Петровым.

— Апуу кыхызэгъыцы сшо-
игъор республикэм ичыла-
бэхэм йоныгъом зэрашыфе-
жыагъэхэр ары, — ело аш. —
Хъэ гектар мин 14-м ехоу тиг-
губгохэм арылгыгъэм шыцэу
гуахыжыгъэм кызыргыэла-
гъорэмклэ, гектар телытэу
центнер 39-м кышымыклэу
кытхыжыным тыщыгугъынэу
ары. Тызыгъэгумэклэу йофым
кыхыхыагъэр Шэуджэн ыкли
Красногвардейскэ районхэм
ябжыхасэхэм ашыц 1аххэм
ошгъом зэрар зэрарихыгъэр
ары. Специалистэу тигусэхэм
зэрагъэшлэшт ошгъом кызмэт-
шлалэхэм зэрарэу арихыгъэр
зыфэдызыр, аш фэшл ифэшшо-
шэ йэпылэгъур къэралыгъом
ахэм кьалэкигъэхъаным пае
ищыклэгъэ тхылыгъэр агъэха-
зырштых. Чыгулэжыхэр йоны-
гъом фэхъазырхэу зэрэфежа-
гъэхэм, непэ ахэм ялофшаклэу
тлэгъугъэм гугъэллэ дэгъу
кытаты бжыхасэхэр игъом
чэнагъэ афэмыхоу республикэ-
м зэрэшыгуахыжыштымклэ.

Джарзуштэу Ионыгьом ильэ-
бэкьухэр республикэм щедзых.
Гьэбэжум иорэд непэ губгьом
шъхьашыт.

ЛИЭХЪУСЭЖЪ
Хьаджэрэтбий.

ТЕАТРОВЕДЭУ, ЖУРНАЛИСТЭУ ШЪХЬАПЛЪЭКЪО КЪЭСЭЙ ҮНЫБЖЬ ИЛЪЭС 75-рэ ХЪУГЪЭ

Къэсэй ищыІэныгъэ гъогу

Шъхьаплъэкъо Къэсэй Алкъэс ыкӕор 1938-рэ илъэсым ижӕоныгъокӕ мазэ къэхъугъ. Шъхьаплъэкъо Алкъэсрэ Кокойрэ яунэгъо зэгурыло-зэдэ-Іужь кыхъухъагъ. Янэ гупсэу, ятэ псау, янэжы ыгъашлоу, ышпхъумэ шлу альэгъоу сабыр дунаим тетыгъ. Хэгъэгъу зэошхоу къежъагъэм ащ ина-сып пыч фишлыгъ — ятэу Алкъэс заом кӕуагъэ ыкӕи ихэгъэгъу ишъхьафитыныгъэ кыуэхъумэ-зэ фэхыгъэ.

Кӕлэцӕыкӕм янэу Кокой пшъэшъжыиӕплӕрэ зы шъа-орэ кыфӕнагъ. Ахэр ыпӕнхэ, ылэжыиӕнхэ, шыІэныгъэм игъогу тыригъэуцонхэ фэагъ. Кокой зыцӕыгъын зи иӕагъэп — ипщыкӕоу Мыхъамоди зэо машом ыхыгъ. Бзылфыгъэр ныбжыкӕ дэдэу шъузбапӕм иуцауагъ. Шыпкӕр пӕощтмэ, ар гукӕодыпӕ ифагъ, ау игоцӕ ныор кӕзӕушхоу кыкӕуцауагъ. Гуацӕмрэ нысӕмрэ зэгурыла-гъэх. Сабыйхэр зэдӕпӕгъэх, зэдӕлэжыгъэх, рагъӕджагъэх. Пшъэшъжыиӕ анахыжъэу Нӕфсӕтрэ анахыкӕу Хъаретрэ апшъэрэ гъэсӕныгъэ арагъэ-гъотыгъ. Тӕуми Кӕлэцӕгъэджэ сӕнэхъат аратыгъ. Пшъэшъжыиӕ гуыртӕу Муслымӕт бухгалтерӕу рагъӕджагъ. Сафятэ илъэсипшӕ пчъагъэрэ колхозым хъалӕзу шылэжъагъ. Кокойрэ игуацӕу Мелӕхъанрэ джащ фӕдиз аукӕодыгъ. А зӕптӕур хэгъӕкӕи, Москва Къэсэй илъэ-ситфӕ шырагъӕджагъ. Къэсэй искусствӕхӕмкӕ Къэралыгъо театралнӕ институтӕу Луначарскӕм ыцӕкӕи цытыр Мос-ква кышчыуыгъ. Театроведӕу ихӕку кыгъгъэзжыгъ. Ар зы-хъугъэр 1962-рэ илъэсыр ары. Джащ шегъэжъагъэу илъэсипшӕ пчъагъэрэ хъалӕзу лэжъагъэ. ІнӕтӕІэ зӕфӕшъхъафхэр ыгъӕцӕ-кӕагъ, ІофшӕІӕпӕ зӕфӕшъхъаф-

хӕм ащылэжъагъ. Адыгэ хӕку драматическӕ теат-рӕм ІофшӕІӕн шыригъэ-жъӕгагъ. Нӕужым хӕку гъӕзетӕу «Социалистичес-кӕ Адыгеим», партием ихӕку комитет, хӕку науч-нӕ-методическӕ гупчӕм ащылэжъагъ. Адыгэ хӕку драматическӕ театрӕм илъэсипшӕ идиректорыгъ. Нӕужым, район гъӕзетхэр Мыекъуапӕ кышчыдӕ-кӕыхэ зӕхъум, пшъӕдӕ-кӕыхэ зилӕ секретарӕу Іоф ышӕагъ.

Къэсэй пшъӕдӕкӕыхэ ин зы-пыл Іӕнатӕхэр ыгъӕцӕкӕагъэх: илъэситфӕ «Адыгполиграфобъ-единением» игенеральнӕ дирек-тор игуацӕу, джащ дакӕу, илъэсипшӕр печатымрӕ кӕ-барлыгъӕІӕс амалхӕмрӕкӕ хӕ-кум игъӕцӕкӕкӕо комитет ипа-щӕ игуацӕу лэжъагъэ. Джащ фӕдӕу Адыгэ Республикӕм лӕпкӕ политикӕмкӕ, печат-ымкӕ, Іӕкӕыб зӕпхыныгъӕ-хӕмкӕи Комитет печатымкӕи иотдел ипацӕу Шъхьаплъэкъо Къэсэй Іоф ышӕагъ.

1996-рэ илъэсым кышчы-гъэжъагъэу Урысые Федераци-ем печатымкӕи Къэралыгъо комитет ичӕпӕ гъӕорышӕа-пӕу Адыгэ Республикӕм шы-Іӕм ипацӕу цытыгъ. Ауужырӕ илъӕсхӕм драмтеатрӕм литера-турнӕ Іофхӕмкӕи ипацӕу лэ-жъагъэ. Непӕ Къэсэй унӕм итӕыхъажыгъэу ипхъорӕлф-кӕорылфхӕм ахӕс.

Шъхьаплъэкъо Къэсэй тӕдӕ зыцӕлажыи ышӕІӕрӕм ыгуи ыпси хильхъагъ.

Къэсэй сыдрӕ Іӕнатӕ зыз-рехыи тхӕныр шыгъупшагъӕп. Ащ статьяхэр, очеркхэр, рецен-зиехэр хӕку гъӕзет нӕкӕубгъо-хӕм, журналхӕу «Зӕкӕошны-гъӕм», «Страстной бульвар-10» (Москва), «Театральный вест-

ник» (Ростов-на-Дону) кышчы-хуитыштыгъэх.

Ахӕм адакӕу Іофшӕагъӕу «Годы. Спектакли. Судьбы» зыфиІорӕм изы Іахышлу А. А. Шӕуджӕныр игъусӕу «Первые шаги» ыІоу ыкӕи изакъоу «Тра-диции и новаторство» зыфиІо-хӕрӕр ытхыгъэх Къэсэй. Теат-роведӕу Шъхьӕлхӕу Светланӕ игъусӕу «Трудные дороги к счастью» ыІоу Москва, науч-нӕ-информационнӕ гупчӕм, кыдигъӕкӕыгъӕм кышчыи-утыгъ, «Адыгейскому театру — 70 лет» зыфиІорӕ Іофшӕа-гъӕри зытхыгъэр Къэсэй. Нӕ-мыкӕ Іцыф лӕпкӕхӕм уры-сыбзӕкӕ атхыгъӕ пӕсӕхӕри адыгабзӕкӕ зӕридзӕкӕыжы-гъэх. Ахӕм ащышчы: «Дамы и гусары» (А. Фредро), «Бабуца, Гагуца, Данел и Дарда-нел», «Муж моей жены» (Г. Ху-гаев), «Свадьба в Малиновке» (Б. Александров). Синхроннӕ зӕдзӕкӕыгъӕхэр Шъхьаплъ-кӕом ышӕыгъэх (урысыбзӕкӕ) постановкӕхӕу «Дочь шапсу-гов» (Т. Кӕраш) ыкӕи «Жени-хи и невеста» (А. Шӕртан).

Шъхьаплъэкъо Къэсэй Адыгэ хӕку театрӕм иактерхӕм, ахӕм ялӕжъагӕ, ялӕжыгъӕ Іцыф жъугъӕхӕм анӕсынымкӕ Іофы-шхо ышӕагъ. ГушыІӕм пае, илъӕс зӕфӕшъхъафхӕм ащ кӕ-

тынхэр цикл псау хъухӕу «Те-атрӕмрӕ драматургиӕмрӕ», «Те-атрӕм ирежиссер шъхъӕлхӕмрӕ иартист пӕрытхӕмрӕ» зыфиІо-хӕрӕр радиомкӕи кытыгъэх.

Шъхьаплъэкъо Къэсэй ыкӕуа-чӕІӕ сценариехэр тхыгъӕнымкӕи ыуплӕкӕлужыштыгъ. Хӕку зӕ-нӕкӕокоу Хэгъэгъу зӕошхор за-ухыгъэр илъӕс 40 зӕрӕхъугъӕм фӕгъӕхыгъӕу зӕхӕцӕгагъӕм Къэсэй ытхыгъӕ сценарием апӕрӕ чыпӕр кышчыкыгъагъ.

Къалӕмрӕ театрӕмрӕ яобще-ственнӕ шыагӕ Шъхьаплъ-кӕор хӕлажӕ. Ащ ишыхъат народнӕ депутатхӕм я Мые-кӕопӕ кӕлӕ Совет идепутатӕу зӕрӕхадзыгъагъӕри.

Шъхьаплъэкъо Къэсэй илӕ-жъагӕи илӕжыгъи хабзӕм, кӕ-ралыгъом уасӕ кыфӕашыгъ. «За доблестный труд» зыфи-Іорӕ медалыр кыратыгъ. Уры-сые Федерацием печатым-кӕи Къэралыгъо комитет и Шытхъу тхылы кыфагъӕшъо-шагъ. «Заслуженный деятель искусств РА» зыфиІорӕ Іцӕ лӕапӕри кыратыгъ.

Шъхьаплъэкъо Къэсэй унӕ-гъо дахӕ ышӕагъ. Кобл Абубӕ-чыр ыпхъоу Тӕмарӕрӕ ежъыр-рӕ илъӕс шъӕныкӕо хъункӕ мӕзӕ зытӕу нахӕ шымыкӕу кыызӕдагъӕшӕагъ. Тӕмарӕ иду-най ыхъожыгъ. Джӕнӕтыр Алахъым тӕсыпӕ фӕшӕ.

Тӕмарӕ Іцыфышлугъ. Ла-кӕоу кыызхъагъӕм шышчы-зишлыгъ. Еджӕгъӕ-гъӕсагъӕу шытыгъ Тӕмарӕ. Ащ Ростов дӕт кооперативнӕ институтыр кыуухыгъ ыкӕи а сӕнэхъатым илъӕсипшӕ пчъагъэрӕ рылӕ-жъагъ. ІнӕтӕІӕ инхэр зӕрихъагъ. Илъӕс зӕфӕшъхъафхӕм «Хӕку-потребсоюзым» исатыушӕІӕ от-дел изаведующӕу, Мыекӕопӕ кӕлӕ «протормыгым» идиректо-рӕу, Мыекӕопӕ «Сельпом» иди-ректорӕу лӕжъагъ. «Отличник потребительской кооперации» зыфиІорӕ Іцӕ лӕапӕри ыхы-штыгъ. 1967-рӕ илъӕсым Мос-ква шыкӕлогъӕ Всероссийскӕ зӕфӕсӕу потребительскӕ ко-операциемкӕи шыагъӕм Адыгэ хӕкум ыцӕкӕи хӕлӕжъагъ.

Тӕмарӕрӕ Къэсэйрӕ кӕлӕрӕ

пшъагъӕрӕ кӕафӕхъугъ. Яль-фыгъитӕу апшъӕрӕ гъӕсӕныгъӕ арагъӕгъотыгъ. Азӕмат поли-техническӕ институтыр, Мар-зет Адыгэ кӕралыгъо универ-ситетыр кӕаухыгъ. Азӕмат игъӕонӕмысӕу идунай ыухыгъ, Марзет технологическӕ уни-верситетым шырегаджӕх. Ар педагогическӕ шӕныгъӕхӕмкӕи кандидат.

Шъхьаплъэкъо Къэсэй непӕ тӕтӕжӕ. Ащ кӕорылфитӕрӕ пхъорӕлфитыгъ иІ. Азӕмат ипшъагъӕу Рузанӕ непӕ Кубан-скӕ медуниверситетыр кыу-хыгъӕу интернатурӕм ишӕны-гъӕ шыхегъахъо. Икӕлӕу Те-мыркӕан Кубанскӕ аграрнӕ уни-верситетым шеджӕ.

Марзет ипшъагъӕу Джӕнӕт Адыгэ кӕралыгъо университе-тым июридическӕ факультет шеджӕ. Адрӕ Іцыкӕлхӕри кы-зӕкӕлхъухъӕх. Тхъӕм ихъагӕлӕх.

Азӕмат ягуацӕу Зарӕ ныб-жыкӕІӕ дӕдӕу шъузбау кӕ-нагъ, ащ ыгу агъӕкӕодыгъӕп игуацӕу Тӕмарӕрӕ ипшӕу Къэ-сэйрӕ. Ахэр пкӕзӕушхоу нысӕм кӕуацӕуагъӕх. Исабийхэр дапӕ-гъӕх. Ежъыри япшъӕшъжыиӕ-ем фӕдӕу еплыхъ. Зарӕ Хъати-кӕуагӕІӕ Хъагӕмафӕхӕм япхъу. Зарӕ Іцыфышлу. ЫнапӕкӕІӕ зӕр-дахӕм фӕдӕу ыгукӕи дахӕ, кӕа-бзӕ. Лахъоми, унагъоу кызӕ-рыхъагъӕми нысӕр ягунӕс. Шъхьаплъэкъо Зарӕ экономи-кӕ шӕныгъӕхӕмкӕи кандидат. Шытхъу пылӕу мӕлажӕ.

Къэсэй джъыри зӕ кыфӕзгъӕ-зӕжъӕу кӕасӕомӕ сшӕиогъор Іцыфыгъӕрӕ адыгагъӕрӕ ащ зӕ-рӕхӕлхӕр ары. Зигъом кыдӕ-зыччыхъӕу, зигъуаджӕм елӕпӕ-кӕорӕмӕ афӕдӕп. Ежъ ишӕІӕ-ныгъӕрӕ ыкӕуагӕрӕкӕІӕ зӕкӕІӕ Іцы-фӕу ІӕпыІӕгъу фаеу кытефӕрӕ-мӕ ишӕуагъӕ арагъӕкӕы. Иа-хылыхӕмкӕІӕ шъаба, игупсӕхӕм, иныбджӕгъухӕм афӕшъыпкӕ.

Непӕ Шъхьаплъэкъо Къэ-сэй фӕсӕомӕ сшӕиогъу: опсӕу, Къэсэй! Уипсауныгъӕ пытӕу, уишыагӕІӕ дахӕу джъыри гъабагъ огаши!

**ЦУЕКЪО Нӕфсӕт.
Урысыем ижурналистхӕм
я Союз хӕт.**

Мэзым ушыгъошӕагъӕм...

Къалӕм шыпсӕоу жыи кӕа-бзӕр зимагӕлхӕм кӕымафӕр текӕу дунаир кызыфӕбӕ-жыкӕІӕ мэзыр нахыбӕу зы-гъӕпсӕфӕпӕу кыыхахы. Хъау кыуыгъоиныр зикӕасӕри макӕп. Гухӕкӕми, джащыгъум мэзым шыгъуацӕрӕм ипчъагъи на-хыбӕ мӕхъу. Ащ римыхыла-гъӕм мэзым кышчыпӕлхъа-штым зыпари Іоф хӕмыл фӕ-дӕу кышӕхъу, ау арӕуштыгъу шытӕп. Къӕлӕдӕсхӕм ямыза-кӕоу, мӕзгъунӕм шыт псӕупӕм дӕсӕу, мэзыр дӕгъоу зинӕуас-хӕри шыгъуацӕхӕу бӕрӕ кы-хӕкӕы. Цыфым зӕрӕгъошӕа-гъӕр кызыгуырогӕІӕ шынӕр кытекӕо ыкӕи зӕкӕлӕыкӕуагӕІӕ иІӕу зӕгъӕфагъӕу гупшысӕн, теубытӕгъӕ тӕрӕз ышӕын амал

иІӕжӕрӕп. Ащ иІоф нахӕ кӕе-гъӕхылыгъ. Арышӕ, шапхӕхӕу, нахыбӕу уишыкӕІӕгъӕжышты-хэр пшӕнхӕ фае.

Мэзым узышыгъуацӕкӕІӕ псыхъо Іцыкӕоу ар зӕпызычы-хӕрӕр Іӕубытыпӕ пшӕнхӕ плӕкӕышты. Сыда пӕомӕ ахэр нахыбӕрӕмкӕІӕ псыхъошхо гор-рӕм хӕлӕдӕжыых ыкӕи ащ уекӕумӕ Іцыфхӕм уауӕкӕнӕкӕІӕ енӕгуагъо. Джащ фӕдӕу элек-тричествӕр зӕрыкӕорӕ линиехӕм е автомобиль гъогум уалы-хъумӕ, ахӕм мэзым «укыха-шчыжыи» альӕкӕышты. специа-листхӕм мэзым пшъӕжыи, сыр-ныч ыкӕи сыхъат умыыгъхӕу ухахъӕ мыхъуштыгъу аІо. Угъу-ацӕмӕ, ахэр зӕкӕІӕ ІӕпыІӕгъу кыпфӕхъуштых. ГушыІӕм пае,

охътабӕ хъугъӕу мэзым укӕ-тымӕ, уйлахылы гупсӕхӕм, кӕ-гъотыжъагӕохӕм макӕӕ ара-гъӕлӕшты. Джащыгъум машӕу зӕкӕІӕбгъӕнагъӕм ишӕуагъӕ кӕ-кӕошты. Макӕхӕм уауӕкӕІӕу-кӕынӕуи зӕбгъӕшӕн фае. Пчы-хӕхӕ кӕасӕ зыхъукӕІӕ макӕхӕр нахӕ лӕшӕу мӕлӕх, километри 10-м нахыбӕкӕІӕ кыппӕчъыжӕ мӕшӕокум ымакӕӕ зӕхӕпхын плӕкӕышты.

Чӕщым мэзым укыхӕнӕ-ныр псӕтӕмӕ анахӕ кыи. Кӕлӕ-Іцыкӕлхӕм ар нахӕ псынкӕІӕу зӕпачы, сыда пӕомӕ аӕуагӕІӕ нахӕ макӕІӕшӕ, мӕпшыых ыкӕи хӕчъыых. Етӕни Іцыфыр на-хыжъ хъу кӕси зыкӕызери-ухъумӕштым хӕхъо. Арышӕ, нахыжъыр мӕкӕӕ псӕтӕуми

агӕІӕдӕлукӕышты, зӕхихышты, агъӕ-штышты. ХъагӕІӕ-кӕуагӕІӕу мэзым хӕсхӕри Іцыфым зӕрӕшышынӕ-хӕрӕр, апӕу кызызӕртемьбӕ-нӕштыр нахыжъхӕм япӕуагъӕ-кӕи ашӕлошӕ хъурӕп.

Арӕу шытми, мэзым укы-хӕнагъӕм, шӕункӕІӕ кӕмыхъу-зӕ чӕщыр зышчыбгъӕкӕоштыр бгъӕхъазырмӕ нахышлу. Нахӕ зышчыгъушӕ чыпӕр кыхӕп-хынышӕ, пхъӕу бгъӕстыштыр бӕу бгъӕхъазырын фае. Пшхы-штыри мэзым кыхӕкӕышты, ау хӕшӕыкӕІӕ зыфыуиІӕр ары ныІӕп пшхын фаер. Мӕркӕо зӕфӕшъ-хъафӕу кышчыкӕыхӕрӕм яза-кӕоу уащыгъуы хъуштыгъу, сыда пӕомӕ ахӕм калориеу яІӕр макӕІӕ, укыагӕшӕхӕкӕырӕп, нӕгъуми бӕу ыштӕштыгъу. Ау ахэр кӕбгъа-

жъохъу, псым уешъомӕ, уагъӕ-рӕхъатын альӕкӕышты. Хъау-хӕм нахӕ уагъӕшӕхӕкӕы. Псыр зӕблӕпхъузӕ кӕбгъагъӕохӕмӕ ягъӕ кыоуыштыгъу. Джащ фӕ-дӕу чыгъ шъуампӕхӕр, гушы-Іӕм пае, пчӕй, пцел чыгъхӕм ашъуампӕ, тхъаркӕожӕ лӕа-сӕр (корень лопуха), кӕрабыр (одуванчик) пшхыхӕ хъушты.

Іцыфыр мэзым шыгъошӕа-гъӕу хӕкӕыжыиӕІӕ лыхъу зы-хъукӕІӕ, хъураеу кыкӕлхъӕу, лыхымыкӕуагъӕу бӕрӕ кыхӕкӕы. Ащ псынкӕІӕу кыгъащӕгъ ыкӕи тӕрӕзӕу гупшысӕн ыльӕкӕы-рӕп. Ар ащ фӕдизӕу гъӕшӕІӕ-гъӕонӕп, псӕтӕуми кыащӕшлы, арышӕ, зыкӕбгъӕгъащӕгъ хъу-штыгъу. Анахӕ шъхъаІӕр мэзым укӕонӕу угу кызыхъӕкӕІӕ шап-хъӕу уишыкӕІӕгъӕжыштыгъу угу иуубытӕнхӕр ары.

(Тукорр.).

ТИКОНЦЕРТХЭР

МЭФЭКЫР кьэзыгьэдэхагьэхэр

Урысыем и Мафэ игьэклотыгьэу Адыгэ Республикэм шагьэмэфэклыгь. Концерт гьэшлэгьонэу тызэплыгьэмэ ащыц Мыекьуапэ икьэлэ парк шыкьуагьэр. Цыф лъэпкь зэфэшхьафхэм яансамблэхэм, артистхэм оредхэр кьалуагьэх, уджыгьэх. Зэкьошныгьэр республикэм шагьэпытээ, Урысые хэгьэгушхом зэрэщыпсэухэр пчыхьэзэхэхэм кьыхэщыгь.

«Ащэмэзым» лъэпкь оредыр кьело.

Мафэм сыхьатыр 11-м кьышыублагьэу Мыекьуапэ ипчэгухэм концертхэр ащызэхашагьэх. Тхыль шаплэм дэжь кьышызэ-гуахыгьэ сценэшхом художественнэ купхэм ахэтхэм оредхэр кьышауагьэх. Урамэу Красно-октябрьскэм спортым, джэгулкэхэм афэгьэхыгьэ зэлулкэгьухэр шызэхашагьэх. Пчыхьэм паркым шыкьлогьэ концертхэр кьызырыкьлоу шытыгьэп.

Мыекьуапэ итворческэ объединениеу «Ошгадэм» икупэу «Шыгьыжыер» апэрэу мэфэклым кьырагьэблэгьагь. Мыекьуапэ иадминистрации культу-рэмклэ игьэлорышланлэ ипашэу Цэй Розэ кьызырэтиуагьэу, охьтэ клэклым кьыклоуц «Ошгадэм» хэхьоныгьэхэр ышыгьэх. Сьид фэдэ зэхэхьэ хэлэжыагьэми, кьегьэдахэ.

«Ошгадэм» ихудожественнэ пашэу, Адыгеим изаслуженнэ артисткэу Едыдж Викторие игушысэхэм адетэгьаштэ. Кьэлэ-цыкьлу ансамблэхэу «Ащэмэ-зым», «Нэбзым», «Шыгьыжы-ем» лъэпкь искусствэм хэхьоньгьэ фашын альэклышт. Адыгэ фольклорым, пшысэхэм кьахыгьэ усэхэм кьаджэх, театрали-зованнэ кьэшыныхэр кьагьэлъа-гьох. Бэлыджэм, хьалыжыем,

Элина Султановам зэкьош оредыр егьэжынычы.

кьэрапызым, нэмыкьхэм афэгьэхыгьэхэр шыныгьэм кьы-хэхыгьэх. Кьэлэцыкьлухэм роль-хэр кьашыхэзэ, артист шып-кьэм иокьлэ-шыкьлэхэр дэгьоу агьэфедэх. Нарт эпосым, лъэпкь шлэжыым яхьылэгьэ оредхэу «Ащэмэзым» кьылохэрэр пьуныгьэм кьыпкьырэклых, художе-ственнэ пашэу Бэстэ Асыет пшгьэрыль хэхыгьэу зыфишлы-жыгьэхэр неушрэ мафэм телы-тагьэх.

«Шыгьыжыем» Иоф дэзышлэ-хэрэ Уджыхьу Марыет, Кушгьу Светланэ, Беданэкьо Замирэ ху-дожественнэ амалэу агьэфедэ-рэр Кьэлэцыкьлухэм ясэнаушыгьэ икьызылэхын, лъэпкь гушысэм афэгьэхыгьэх. Кьэлэ паркым шыкьлогьэ мэфэклэ зэхэхьэм шыт-лэжыгьэх республикэм и Адыгэ Хасэ исовет хэтхэу Хьунэго Чэ-тибэ, Стлашгьу Юрэ, Бэгьушгьэ Адам, Мэщфэшлу Нэдждэт, Шхьаплгьэкьо Гьучыпс, обще-ственнэ Иофыгьохэм ахэлэжыхэрэ Пэрэныкьо Чэтиб, Мамый Рус-лган, Ехьулэ Асланчэры, Кьуиуж Кьэплган, нэмыкьхэри.

— Тиныбжыкьлэхэм адыгаб-зэр нахьышлоу зрагьэшлэным, ясэнаушыгьэ кьызылэхын тапэкли тыпылгышт, — кьалуагэ Хьунэго Чэтибэрэ Бэгьушгьэ Адамрэ. — Кьэлэцыкьлу ансам-блэхэм Адыгэ Хасэм тащыокьлэ, зэхэщэн Иофыгьохэмклэ тишлуа-гьэ ятэгьэкьы.

Купэу «Шыгьыжыем» хэт-хэм тигуапэу ацлэхэр кьетэлох: Бгьошэ Юсыф, Дэхьужэ Бэл, Нэсыфэ Рэмэзан, Хьыдзэл Пэ-зан, Беданэкьохэу Мадинэрэ Темботрэ, Чэпсынэхэу Эльбрусэрэ Налбекрэ. Хьэтамэхэу Псынэфрэ

Гунэфрэ, Едыджхэу Гунэфрэ Дэ-нэфрэ, Чэтэо Нэрыс, Брантлэ Амир. Хэкум кьэзыгьэзэжыгьэ тилэпкьэгьэмэ яклалэхэу «Шы-гьыжыем» хэтыр бэ, джыри кьыхэхьащтыр макьлэп. Тиады-габзэ изэгьэшлэн, икьэхухьмэн ахэр ягуапэу пылтых.

Чэпсынэ Эльбрус артист хьу-гьэу бэмэ альыгьтэ. «Шыгьыжы-ер» шлогьэшлэгьонэу, адыгабзэр ыгу рихьэу зэрэзэригьашлэрэр ац кьытиуагьтэ.

Кавказ кьашьохэр кьэзышлы-рэ «Синдикэр», кьэзэкь ансамб-лэу «Долинэр», оредылохэу На-дежда Беловар, Александр Маль-цевыр, Александра Мирошни-ченкэр, нэмыкьхэри концертхэм хэлэжыагьэх. Элина Султаевар Кьэлэеджакьлэ, тиконцертхэм бэрэ ащытэлэжыу. Мэкьэ дахэкьлэ оредхэр кьелох, гум рихьэу кьэ-шэо.

Кьэлэцыкьлухэмрэ ныбжы-кьлэхэмрэ мэфэклыр кьагьэбаигьтэ. Адыгеим инароднэ артисткэу Кушгьэкьо Симэ урысыбзэкьлэ кьылогьэ оредхэмклэ мэфэклэ зэ-хэхьэр аухыгьтэ. Концертхэм урыс-хэр, ермэлхэр, адыгьхэр, нэмыкь-хэри агу рихьэу еплыгьэх.

«Шыгьыжыер» мэфэклым хэлажэ.

«Синдикэр» кьэшэо.

ТИФЕСТИВАЛЬХЭР

Лъэпкь театрэр хэлэжыагь

Тихэгьэгу икьэлэ цыкьлумэ ятеатрэхэм яа XI-рэ фести-валь Кьэрэщэе-Щэрджэсым шыкьуагьтэ. Адыгэ Республи-кэм и Лъэпкь театрэу Цэй Ибрахимэ ыцлэ зыхьырем иартистхэр зэнэкьокьум хэлэжыагьэх.

Москва, Ростов хэхухэм, Темыр Кавказым, нэмыкьхэм ятеатрэ 14-мэ спектаклэхэр кьагьэлэжыагьэх, уахьтэм диштэу ялофшлэн нахьышлоу зэрэзэхашытым тегушылагьэх. Адыгеим и Лъэпкь те-атрэ Кьэрэщэе-Щэрджэсым зэрэщылагьэм фэгьэхыгьэ прес-с-зэлулкэр блыпэм сыхьатыр 12.30-м театрэм шызэхашышт.

СПОРТ. СПОРТ. СПОРТ.

Шьуиупчлэхэм тыкьыжэ

Мыекьопэ гандбол командэу «АГУ-Адыфым», футбол клу-бэу «Зэкьошныгьэм», баскетбол ыкли волейбол командэхэу «Ди-намо-МГТУ»-м яешлэклэ, ягьухэлхэм афэгьэхыгьэ тхыгьэхэр «Адыгэ макьэм» кьыхиутыштых. Спортхэр зыкласэхэм яупчлэхэр пашэхэм, спортсменхэм аратынхэм фэшл мыш фэдэ теле-фонхэмклэ редакцием кьытеохэмэ хьушт: 52-51-84; 8 (918)330-30-63.

Нэклубгьор зыгьэхьазырыгьэр ЕМТИЛЪ Нурбий.

Зэхэзышагьэр ыкли кьыдэзы-гьэкьырэр: Адыгэ Республи-кэм лъэпкь Иофхэмклэ, лэклыб кьэралхэм ащы-псэурэ тилэп-кьэгьухэм адырлэ зэпхыныгьэхэмклэ ыкли кьэбар жьугьэм иамал-хэмклэ и Комитет Адресыр: ур. Кре-стьянскэр, 236

Редактор
шхьалэр
ДЭРБЭ
ТИМУР

Редактор
шхьалэм
иапэрэ гуадзэр
МЭШЛЭКЬО
Саид

Пшгьэдэклэжы
зыхьырэ
секретары

НЭПШЛЭКЬУЙ
Заур

Редакциер
зыдэщылэр:
385000,
кь. Мыекьуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхьалэм
иапэрэ

гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшгьэдэклэжы зы-
хьырэ секретары:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зышаушыхьаты-
гьэр:

Урысые Федерацием
хэутын Иофхэмклэ,
телерадиокьэтын-
хэмклэ ыкли зэлъы-
лэскьлэ амалхэмклэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыплэ гьэлоры-
шланлэ, зэраушыха-
тыгьэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутыгьэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекьуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагьэр
4010
Индексхэр
52161
52162
Зак. 1997

Хэутыным
ушыкьлэхэнэу шыт
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00
Зышыкьлэхэгьэхэ
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00